

KIR. KÖZJEGYZŐK
K Ö Z L Ő N Y E

FOLYÓIRAT A PERENKIVÜLI TÖRVÉNYKEZÉS
ÉS A KÖZJEGYZŐI GYAKORLAT SZÁMÁRA.

KIADJA
A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.

Megjelenik havonként egyszer.
(Július és augusztus hónapok kivételével.)

Felelős szerkesztő és kiadó:
SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR DR.
budapesti kir. közjegyző.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 297-069
Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A magánvégrendeleti tanúk relativ tanúzási képessége.

Az m. kir. Kúria I. 1324/1938. számú, a Jogi Hírlap XII. évfolyamának 22. számában közölt ítéletének alapját a következő tényállás képezi:

A klinikán betegen fekvő végrendeletet a végrendeleti tanúk személyesen nem ismerték. A végrendeletkor meghívott tanúk az örökhagyó személyazonosságáról akként győződtek meg, hogy egyrészt megtekintették a beteg ágyára erősített, úgynevezett fejlapot, melyen a beteg nevének kívül más személyi adat nem volt, másrészt meghallgatták az ápolónőt. Ez kijelentette, hogy a végrendeletet azonos az ágyban fekvő beteggel. A tanúk hallották azt is, hogy a szolgálatot teljesítő klinikai orvos a végrendeletet a fejlapon feltüntetett néven szólította meg.

A törvényes örökösök a végrendeletet azon címen támadták meg, hogy a végrendeleti tanúk nem ismerték a végrendeletet, és így végrendelete érvénytelen. A Kúria azonban a keresetet elutasította és újból megállapította, hogy a végrendeleti tanúk akkor is rendelkeznek az 1876. évi XVI. t.-c. 3. §-ában megkívánt tanúzási képességgel, ha a végrendeletet korábban személyesen nem ismerték, de személyazonosságáról a végrendelet előtt valamely megbízható módon meggyőződést szereztek. Kimondotta továbbá azt is, hogy alaptalan a felperes-

Hirkó Boldizsár dr.: A magánvégrendeleti tanúk relativ tanúzási képessége.

Salamon X. Ferenc dr.: Adalékok a felvidéki „csehszlovák” közjegyzőség 20 éves történetéből.

Közlemények.

Kinevezések.

Áthelyezés.

Halálozás.

Az Országos Egylet kassai vándorgyűlése.

A budapesti kamara választmányi ülése.

Budapest székesfőváros árvaszékének új elnöke.

A kamarák közleményei.

Kassán újra felállítottak közjegyzői kamarát.

Közjegyzői szervezet a visszacsatolt Kárpátalján.

A budapesti közjegyzők működési köre hagyatéki ügyekben.

Új közjegyzői állás.

Mentesítés az ingatlan árverési költség viselése alól.

Bejegyzési illeték hagyatéki tárgyalási díj után.

A cégjegyzési példányok aláírásának hitelesítési illetéke.

„Végrendeleti” nyilatkozat.

A közjegyző felfolyamodási joga hagyatéki ügyekben.

Kereskedelmi ösztöndíjak.

Közjegyzői díjmegállapítások bírói megbízásoknál.

Rendeletek.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle.

Deutsche Notar-Zeitschrift.

Magyar Törvénykezés.

A magánvégrendeleti tanúk relativ tanúzási képessége.

Illetékügyi Közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

Szerkesztői üzenetek.

K. L.

B. G.

T. I.

A. A.

B. I.

nek az az érvelése, hogy a betegek ágya felett elhelyezett fejlap a személyazonosság bizonyítására alkalmatlan, mert a néven kívül egyéb személyi adatot nem tartalmaz és az csupán a beteg bemondata alapján állítatik ki. Jelen esetben egyébként a Kúria szerint a beteg személyi adatainak helyessége, a tanáregéd vallomása és bizonyítványa alapján, valamint a régebbi hátralekös ápolási költségek behajtását tanúsító iratokból nyilvánvalóan kitűnik és nem vitás, hogy az örökhagyó személye a klinikán ismert volt. (?) Tehát a klinikai ápolónő és orvos, — akik ugyan a végrendeleknél tanúkként nem is szerepeltek, — a végrendelező személyében semmi szín alatt nem tévedhettek!!!

A Kúria ítéletének indokolása új irányt szab a végrendelezési jog e fejezetének és oly ösvényre lép, melyet követni minden gyakorlati jogász teljes joggal tart aggályosnak.

A kérdés lényegéhez azonban csak úgy juthatunk el, ha a tárgykörrel kapcsolatos felfogások változásait és a joggyakorlat mai álláspontját néhány mondatban felvázoljuk.

A görög böles filozófiai tanítása semmire sem áll jobban, mint az élő jogra, ahol a panta rei elve állandóan érvényesül. Hogy a témánál maradjunk, éppen a végrendeleti tanúk számánál és tanúzási képességének megállapításánál látjuk ezt a folyékony halmazállapotot. A római jog még hét tanút, a régi francia jog hat, a magyar nemesi jog öt tanú jelenlétét kívánta, angol-amerikai jog ma két tanúval éri be, míg az érvényben lévő magyar magánjog szerint az idegen kézzel írott magánvégrendeletre négy tanú közreműködése szükséges. Hasonló változás látható a végrendeleti tanúk alkalmazásánál is. A régi magyar magánjog (1715:XVIII. t.-c. 1. §.) meghívott tanúkat rendel, míg az 1876. évi XVI. t.-c. (alább: V. T.) miniszteri indokolása csupán hangsúlyozza a tanúskodásra való felhívás kellékét. A gyakorlat azonban még ezt is megszüntette. (Jogállam 1913. évfolyam 539.)

Kétségtelen tehát, hogy a favor testamenti elve lassan átöri azokat a korlátokat, melyek a végrendelezés aktusát olykor megoldhatatlan alakszerűségekhez kötötték és a gyakorlat mindjobban liberális irányba fejlődik. (A magánjogi törvénykönyv javaslatának egészen szabadelvű 1838. §-át azonban a gyakorlat még nem honosította meg.) (K. I. 728/1938.).

A holográf végrendelettől eltekintve, minden végrendelet érvényességéhez, tanúra van szükség.

A tanúk ugyanis „nemesak az ügymenet bizonyítására van-

nak hivatva, hanem közreműködésük az ügyletnek érvényességi kelléke. (Kelemen: Institutiones III. 325. Kern: 330. Zalán: A végintézkedések kellékei 143. — K. I. 5467/1935., K. I. 5077/1934. stb.).

Mielőtt azonban a tanúk tanúzási képességének ismertetésébe bocsátkoznánk, meg kell különböztetnünk a közvégrendeletet a magánvégrendelettől.

A közvégrendelet tanúinak nem kell képességgel bírniok a végrendelező személyazonosságának igazolására. (1874:XXXV. t.-c. 70. §., 1891/1912. M. d. VII. 4., 5809/1912. M. d. VII. 170. P. H. T. 261. stb.).

Közbevetőleg megjegyezzük, hogy a közvégrendeletnél közreműködő kir. közjegyző, illetve hiteles személy lényegében nem más, mint minősített közhitelességű tanú. A kérdést tehát akként is fel lehet fogni, hogy a közvégrendelet alkotásához szükséges egy közhitelességű tanú + két egyszerű tanú jelenléte, akik közül elegendő, hogyha a közhitelességű tanú személyében van csak meg a képesség arra vonatkozóan, hogy a végrendelező személyében csalás, vagy tévedés nem történt. (Igaz ugyan az is, hogy ennek hiánya a végrendeletet nem teszi érvénytelenné. Zalán: 161.).

A magánvégrendeleteknél azonban a végrendelet tanúi nemesak bizonyítják a végrendelezés lefolyását, közreműködésük nem csupán oly alakszerűség, mely a végrendelet érvényességi kellékei közé tartozik, hanem a végrendelet tanúi egyben azonossági tanúk is.

Visszatérve tehát azokra a képességekre, amelyekkel a végrendeleti tanúknak rendelkezniök kell, megállapíthatjuk, hogy a jogtudomány e képességeket negatív oldalukról fogta fel és azokat két főcsoportra osztotta. Minden végrendelet tanúsítására alkalmatlan állapotot (mint észlelési képességek hiánya) abszolút, konkrét esetben tanúzásra alkalmatlan állapotot (Almásy I. szerint ilyenek a magánvégrendelet tanúja a végrendelezőt nem ismeri, a végrendelet nyelvében járatlan, stb.) relatív kép telenségnek tekinti.

Relatív képtelen tehát a tanú a magánvégrendeletnél közreműködni, ha hiányzik belőle a képesség annak bizonyítására, hogy az örökhagyó személyében csalás, vagy tévedés nem történt. (A V. T. képviselőházi tárgyalásakor különböző jogrendszerekre való hivatkozással oly indítvány is elhangzott, hogy ez a képesség nem lehet más, mint a személyes ismeretség. Az igaz

ságügyminiszter felszólalása után azonban a parlament ezt az indítványt elutasította, és így került a törvénytarba a V. T. 3. §-a, mely szerint: „a tanúknak annak bizonyítására, hogy az örökhatyó személyében esalás vagy tévedés nem történt, képeséggel bírniok kell“).

Miután a törvény e képeség mibenlétét és határait, megszerzésének módját, valamint annak idejét nem állapította meg, az itt mutatkozó hézagokat felsőbíróságaink joggyakorlata pótolta.

1. A tanúzási képeség fogalmi körének és e kör külső határainak megvonásánál fejlődés mutatkozik.

Az 5622/1907. M. d. II. 131. számú ítélet: „oly végrendeleti tanúk alkalmazása, kik az örökhatyót nem ismerték, a végrendelet érvénytelensége kimondásának alapjául szolgál“ túl szigorú és a törvénnyel is ellentétes álláspontját a későbbi joggyakorlat korrigálta. A P. I. 2695/1925. M. d. XV. 35. sz. ítélet szerint már: „nem szükséges, hogy a végrendeleti tanúk az örökhatyót személyesen ismerjék és vele előzően beszéltek légyen, hanem elég, ha az örökhatyót annyira ismerik, hogy személyazonossága iránt kétségben ne legyenek“. Majd „az 1876:XVI. t.-e. 3. §. nem szabja meg, hogy a végrendeleti tanúk az örökhatyót személyesen ismerjék és vele előzően beszéltek légyen, hanem csupán azt kívánja meg, hogy a tanúk képeséggel bírjanak annak bizonyítására, hogy az örökhatyó személyében esalás vagy tévedés nem történt, vagyis elég, ha az örökhatyót annyira ismerik, hogy személyazonossága iránt kétségben ne legyenek“. (P. I. 4616/1921.) Hasonlóképen szól a Kúria P. I. 4822/1926. sz. ítélete.

E képeségek megítélésénél azonban a tanú nem lehet szubjektív, mert „annak ellenére sem állapítható meg abból a körülményből, hogy L. tanú az örökhatyó személyazonosságáról a törvény által megkívánt módon meggyőződött, hogy magának a tanúnak a személyazonosság tekintetében nem voltak aggályai. A törvény ugyanis a tanútól egyenesen azt kívánja meg, hogy a személyazonosság bizonyítására képeséggel bírjon s e képeség kimutatására a tanú egyéni véleménye nem elegendő“. (K. I. 5491/1935.).

Ebből az elvi jelentőségű kúriai ítéletből a contrario kétségtelenül lesűrhető az a jogszabály is, hogy a személyazonosságra vonatkozó meggyőződés alapja csak tárgyilagos vélekedés lehet. Tárgyilagos meggyőződés viszont fogalmilag annyit je-

lent, hogy a meggyőződés a rendes ember szokásos gondosságával gyűjtött hiteltérdemlő adatokon nyugszik.

Annak a képeségnek fogalmi körét és határait tehát, mely a tanút a személyazonosság igazolására alkalmassá teszi, a joggyakorlat kétséget kizáró módon megállapította.

2. A joggyakorlat azonban megállapította azt is, hogy e képeséget mily módon szerzheti meg a közreműködő tanú.

„Az a tény, hogy az após mondotta a három végrendeleti tanúnak, hogy az, aki végrendeletkezni akar, az az ő menyje, nem volt alkalmas módja annak, hogy a tanúk a végrendeletkező személyazonosságáról meggyőződést szerezzenek. Az, hogy a végrendeletkező a tanúk előtt magát megnevezte, szintén nem alkalmas módja annak, hogy a tanúk kétséget kizáró módon tudomást szerezzenek a végrendeletkező kilétéről. Az a körülmény végül, hogy az egyik végrendeleti tanú személyesen ismerte a végrendeletkezőt, szintén nem volt alkalmas arra, hogy a többi három tanú meggyőződést szerezhessen a végrendeletkező személyazonosságáról. Ha elégséges volna, hogy a végrendeletkezőt személyesen ismert tanú mondja meg a többi tanúnak, ki a végrendeletkező, akkor ez végeredményben egyértelmű lenne azzal, hogy elég, ha egy tanúnak van meg a törvény 3. §-ában említett képesége“. (P. I. 4822/1936., hasonlóképpen K. I. 5077/1934., 5911/1935.).

Elégtelennek mondta ki továbbá a Kúria, hogy a tanúk közül három csak úgy szerzett tudomást a végrendeletkező kilétéről, hogy ez a végrendeletkezőről a vele rokonságban álló egyik tanúval és az ugyancsak jelenlévő kedvezményezett rokonsággal tegeződő és esaládi kapcsolatra mutató beszélgetést folytatott. Ez a beszélgetés valószínűvé tette ugyan a tanúk előtt az örökhatyó személyazonosságát, de nem volt elegendő ahhoz, hogy ők arról kétséget kizáróan meggyőződjenek. (4791/1929. J. II. VI. 12. Zalán.).

A gyakorlat tehát megállapította azt is, hogy e képeséget nem a végrendeletkező, vagy környezetének nyilatkozataiból, hanem tárgyi alapon szerzheti meg a tanú. (Hasonló álláspont Zalán.).

3. Megállapította a joggyakorlat végül, hogy e képeséget mikor kell megszerezni.

„Okszerűen következik, hogy a tanúknak a 3. §-ban megkövetelt képeségüket nem a végrendeletkezőkor a végrendeletkező környezetében lévő egyének egyszerű bemondásából kell megszerezniök, hanem nekik már előzőleg a saját észleleteikből me-

rített meggyőződésük alapján kellett, hogy legyen tudomásuk arról, hogy a végrendelező valóban az a személy, aki előttük végakarátát kinyilatkoztatja.“ (P. I. 8115/1915. Fabinyi: Magánjog V. kötet.). „A tanúknak a végrendekezés idejét megelőzően szerzett saját személyes észleleteik alapján kell az említett körülmények bizonyítására képességgel bírniok. Az ily módon megszerzett képesség hiányát nem pótolhatja sem a végrendelező személyére vonatkozóan a végrendekezés alkalmával magától a végrendelet-tévőtől, vagy másoktól kapott közlés, sem pedig olyan körülménynek az észlelése, amelyekből több, vagy kevesebb valószínűséggel, de nem teljes bizonyossággal lehet következtetést vonni arra, hogy a tanúk előtt végrendelező, de általuk a végrendelet tétele előtt nem ismert személy azonos azzal, akit az okirat feltüntet.“ (K. I. 728/1938.).

Ezekből az elvi jelentőségű határozatokból megállapítható, hogy a tanúzásra szolgáló képességet a végrendelet megtétele előtt kell megszereznie.

Hogy ez a megelőző idő hol végződik, arra Kúria feleletet nem ad. Egy azonban kétségtelen és pedig az, hogy ez a végrendekezés idejével egybe nem eshetik.

Összegezve az elmondottakat:

A joggyakorlat mai állása szerint a magánvégrendelet tanújának egyéb kellékeken felül olyan képességgel is kell bírnia, mely őt a rendes ember gondossága mellett kétségekben nem hagyja az örökhatározó személyazonossága tekintetében. A személyazonosságra vonatkozó tudását viszont nem a végrendekezés idejekor, hanem azt megelőzően és nem egyes környezetben lévő személyek bemondása alapján, hanem tárgyi alapon kell megszereznie.

Ha ezekben a jogszabályokban körülírt kritériumokat mint kvalifikációs kellékeket alkalmazzuk a Kúriának bírálat tárgyát képező ítéletére, nyomban világossá válik, hogy ez az ítélet az eddigi joggyakorlatban kifejezett elvektől lényegesen eltér.

1. A konkrét esetben a tanúk a végrendelezőt személyesen nem ismerték. Személyazonosságának megállapítása tekintetében tehát a rendes ember gondosságával kellett volna eljárniok.

Miután meggyőződésük alapját képező egyetlen tárgyi bizonyíték a beteg ágyára erősített fejlap volt, joggal támadhatnak aggályaink tekintetben, hogy a rendes ember gondossága mellett ez az egyetlen tárgyi bizonyíték kizárja-e valóban a megítélés lehetőségét.

Köztudomású dolog, hogy nap-nap után szállítanak be a klinikára nyilvános helyeken eszméletlen állapotba jutott betegeket, akiknek személyazonosságát a klinika, vagy kórház a beteg zsebében talált, gyakran hiányos okmányok alapján igyekeznek megállapítani. Nap-nap után fordul elő az is, hogy a személyazonosságra vonatkozó megnyugtató bizonyíték a betegnél egyáltalán nincs.

Ezekre figyelemmel tehát igen kétes értékű bizonyíték az a fejlap és, ha a környezet és a végrendelező nyilatkozatait számításon kívül kell hagyni, a rendes ember gondosságával gondolkodó személy joggal lehet kétségben a személyazonosság tekintetében.

2. Áttörte a Kúria azt az elvet is, hogy a tanúk meggyőződése csak tárgyi alapon nyugodhat. Ítélete ugyanis az ápolónő és a tanársegéd nyilatkozatain, mint döntő bizonyítékokon épült fel. Az az ítéleti megállapítás ugyanis, hogy a tanúkként közre sem működő ápolónő és tanársegéd vallomása szerint a személyazonosság nem volt kétséges, annyit jelent, hogy minden eddigi joggyakorlatával homlokegyenest ellenkezően a Kúria arra az eredményre jutott, hogy a végrendelező személyazonosságának megállapítására a környezetben lévő személyek nyilatkozata is elegendő. Mert, ha el is fogadjuk azt, hogy a kórházi fejlapon lévő adat megnyugtató tárgyi bizonyíték a személyazonosságra nézve, a gondolatláncnak legfontosabb szemét, azaz, azt a körülményt, hogy az X. Y. fejlapal ellátott ágyban valóban X. Y. fekszik és nem más, ezt egyedül és kizárólag a végrendelező környezetében lévő személyek nyilatkozatai igazolták.

A tanúzáshoz szükséges relatív képesség tehát nem a tanúk, hanem a környezetében lévő személyekben volt meg.

3. Végül áttörte a Kúria az időbeliség kérdésében eddig vallott álláspontját is.

A végrendeleti tanúk ugyanis a végrendelező személyazonosságáról vitathatatlanul a végrendekezés idejekor és azzal egyidejűen szereztek tudomást.

*

Teljes mértékben osztjuk azt a felfogást, hogy a modern jogszolgáltatás kezét nem kötheti gúzsba merev jogszabályok rendszere, s hogy az igazságszolgáltatásnak a körülményekhez simuló magasabb erkölcsi és jogi norma kifejezőjének kell lennie. Az igazság görög szimbóluma ne legyen továbbra is bekö-

töttszemű istennő, kinek egyik serpenyőjében a jogi érdekek összeütközése, a másikban az előre megírt jogszabály van csupán.

Minden gyakorlati jogász helyesli, hogy megoldottuk a szemeket borító fátylat, hogy az Igazság ma lát és a mérleg serpenyőjén túl és olykor messzebb is tekint.

Azonban úgy érezzük vannak mégis bizonyos határok, melyeket éppen az igazságszolgáltatás magasabb érdekei védelmében nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Szerény véleményünk szerint nagyobb érdeket sért az az ítélet, mely a jogszabályok figyelmen kívül hagyásával a jogbizonytalanság okozójává válhat, mint az, amely a jogszabályok alkalmazása mellett, csupán az egyén méltányosságvédelme érdekében nem lehet figyelmen kívül hagyni.

Végül megjegyezzük, hogy e vitát maga a Kúria döntötte el, amikor e kritikánk tárgyát képező ítélet hirdetése előtt 8 nappal ugyanazon tanács, ugyanilyen tényállás mellett K. I. 728/1928. szám alatt kimondotta, hogy a külön szoba ajtaján és a láztáblán (fejlapon) lévő névből, a kapúrtól és a végrendelkező szüleitől szerzett adatok nem zárhatták ki a megtévesztés lehetőségét és így függetlenül attól, hogy történt-e csalás, vagy tévedés a végrendelkező személyében, a végrendelet, — a tanúk tanúzási képességének előbbi hiányai folytán — érvénytelen.

Dr. Hirkó Boldizsár.

Adalékok a felvidéki „csehszlovák” közjegyzőség 20 éves történetéből.

A csehszlovák törvényhozás 1921. évben csakis a volt Magyarország területén léptetett rendkívüli intézkedéseket életbe az ott talált közjegyzőkkel szemben és az eredmény az, amint ez ismeretes: mindössze pár magyar közjegyző maradt meg a helyén, míg a többieket a szlovák ügyvédi karból és egyéb jogászokból pótolták. Egy néhány közjegyzőt Cseh és Morvaországból is kineveztek. A szudéta-németvidéken ilyen intézkedések nem voltak, aminek hatását a német közjegyzői kar szakasajtóján és egyéb szervezetein: megmaradt német kamaráikon, közjegyzői egyesületeiken is meg lehetett látni. Sőt országos jelentőségük annyiban volt,

hogy ezeknek a szerveknek sikerült meggátolniok, hogy az unifikáló csehszlovák közjegyzői rendtartást, amely a nagy cseh kamarákat hozta volna létre és egyéb nemzetiségi hátrányokat is rejtett magában, — törvényerőre emeljék, pedig e tekintetben már vagy hat átdolgozott újabb javaslat látott napvilágot.

Ilyen megszervezett munkát nem lehetett várni a visszamaradt közjegyzőktől magyar vonatkozásban. Ez áll a kamarai életre, amely egyáltalán megszűnt és egyébként egyetlen magyar tag sem volt a kamarai választmányt pótoló direktóriumban, a správní vyborban. A szakszerűséget biztosította az, hogy az ügyeket Dr. Dusek volt bazini kir. közjegyző, jelenleg pozsonyi közjegyző, intézte mint ügyvezető. A magyar elem nem volt képviselve a közjegyzők egyesületi életében sem. (Spolok esl. verejnych notárov v Urahe, odbocka v Bratislave, közjegyzők egyesülete Praha, pozsonyi szakosztály), bárha az üléseken két magyar közjegyző szorgalmasan résztvett.

Ilyen körülmények között ne lepődjünk meg azon, hogy ha a 20 év felvidéki közjegyzői irodalmáról igen keveset írhatunk. Szlovák részről is a Právní Obzorban (Jogi szemle) a szlovák jogászegyesület havi folyóiratában a lefolyt 18 év alatt csak elvétve találunk cikket. Dr. Slávik Mihály volt mijavai ügyvéd, jelenleg trencsényi közjegyző a tarifáról és a nemzetiségi eloszlásról cikkezett és arról, lehet-e közjegyző országgyűlési képviselő. A Prágában megjelenő Česká Právo című havi nyolc oldalon, évente tíz számban megjelenő szaklap a prágai csoportnak volt hivatalos szaklapja és ebbe dolgoztak, bárha ritkán, a szlovákiai közjegyzők persze szlovák nyelven. Itt meg kell említeni: Dr. Slávik mellett, Dr. Sternert, Körmöcbányáról. Dr. Malovecét Ógyalláról, akik főleg tarifális és hagyatéki kérdésekkel foglalkoztak, e sorok íróját, aki 1925-ben tárgyalta a magyar közjegyzőség ötvenéves jubileumát, majd később az önálló nyugdíjintézetnek csinált propagandát, amikor is a prágai gyűlésen előterjesztett rövid indítvány után itt részletesebben ismertette a magyar kir. közjegyzői nyugdíjintézet szabályait, amelyeket azután az első esl. jogászegyesületi országos gyűlés elé is terjesztett, amely a nyugdíjintézeti szabályrendeletet részben magáévá is tette. Ugyancsak az 50 éves jubileumot ismertette a Pressburger Zeitungban német nyelven is, a szlováknyelvű napilapok közül pedig a „Slovák”-ban.

A magyar nyelvű jogi cikkek meleg felkarolást találtak a Kassán megjelent „Csehszlovák Jog” című Dr. Tánzer ügyvéd szerkesztésében 18 éven át megjelenő heti szaklapban, amely az adott

körülmények mellett a legjobban volt szerkesztve. Sajnos az ügyvédi kar részéről egyáltalán nem foglalkoztak a közjegyzői élet problémáival. A közjegyzők részéről itt magyar nyelven ugyancsak e sorok írója szólalt meg 1925-ben az 50 éves jubileummal kapcsolatban (31/1925. szám) azután olvastunk Dr. Duchony eperjesi szlovák közjegyzőtől: a közjegyzők kártérítési felelőssége (381/1934.), Dr. Sterner Arturtól „Ernst Haeckl a jogászokról” (10/1935.), majd egy hozzászólást „az illetékkifizetés igazolásáról örökösödési bizonyítvány esetében” (150/1935.), továbbá e sorok írójától (151/1934.) egy hozzászólást a községjegyzőkkel kapcsolatban „kalózik az ügyvédek részére fenntartott területen” c. előző cikkhez. Ugyancsak ő 1927-ben többször cikkezett a szerkesztésében volt „Felsőesallóköz” c. hetilapban is, a községjegyzői munkálatokkal kapcsolatban.

A napilapok közül a Pozsonyban megjelent „Hiradó” hozott kisebb-nagyobb híreket a közjegyzőkről. Itt többek között az 1924. évi közjegyzői díjak leszállítását is ismertette (1924. jún. 30), továbbá a hitbizományok megszüntetését, majd e sorok írója tollából az 50 éves jubileumot (1925. aug. 2.).

Nem szoros értelemben vett közjegyzői jogi cikket olvastunk még a „Hiradóban”, „Kath. lelkipásztornak” (kegyúri terhek hitbizományi megszüntetéssel kapcsolatban, valamint a végrendekezési jogról ismertetéseket) egyéb elszórt cikkek is láttak napvilágot, amit azután más lapok részint teljes névvel, részint anélkül átvettek és így általános értékiekké váltak. Meg kell említenünk a Slávik Mihály dr. trencsényi közjegyző szerkesztésében 1937—1938-ban megjelent „Verejny notar” című sokszorosított havi értesítőt, amely csupa aktuális témákat dolgozott fel, törvényeket ismertetett, repetitorium volt, persze ez is csak szlovák nyelven jelent meg, 40—50 példányban. Ugyancsak Slávik adott ki egy közjegyzői iratmintát szlovákul, ami nekünk magyaroknak a munkát megkönnyítette a szlovák nyelv akkori erjedése mellett.

* * *

Húsz év felvidéki közjegyzői irodalmának ez a szemléje vérszegény, de ez a vérszegénység indokolva van a tagok csekély számával, a közjegyzők exponált szerepével és azzal a körülménnyel, hogy kisebbségi nyelven nyilvánosan megszólalni nem volt előnyös és kívánatos. Aki megtette, lelki bátorságról tett tanúságot, amit csak azok tudnak értékelni, akik átértékelték a megpróbáltatás nehéz húsz esztendejét. Ezek fel tudják fogni, mit jelent az,

hogy egy közjogilag olyan súlyos állásban anyanyelven nyilatkozik meg a jogi szaktudás, amely magával viszi a kritika síma, de egyúttal éles és néha kétélű fegyverét is, hogy a közfelvilágosításnak, a kari érdekek és a megalapított jogintézmény alkalmi dekorumának is eleget tehessen. Akárhogy is becsüljük le ezeket a szerény megszólalásokat a belőlük kiáradó jó szándék a közjegyzői karnak értékes munkát adott, bármely nyelven is szólalt meg; — a magyar közjegyzői irodalmat pedig a legnehezebb időkben is gyarapították a magyar nyelvű értekezések.

* * *

Amikor 1918. október 28.-án az anyaországtól elszakítottak bennünket, már általánosságban kellett védekeznünk azzal a váddal szemben, hogy a közjegyzői közreműködés aránytalanul költséges. A tárgyi érv hiányzott, azonban a községi jegyzők ezek az „olesójánosok” nem kevés rosszindulattal igyekeztek a közvéleményt a közjegyzők ellen hangolni. A háború befejezése után jött a gazdasági krízis, amikor a közjegyzői díjszabás nem tudta nyomon követni a nagy gazdasági zuhanásokat. 273/1921. és 218/1922. szám alatt két díjszabási novella látott napvilágot, amelyek behozták a 200 %-os drágasági pótlékot s eltörölték a díjmaximumokat.

Ezek nagyon beváltak volna, de mert Csehországban a bíróság csak 1 és 3 Kc. bélyegért hitelesített névaláírást, nagy unifikációs ellenmozgalom keletkezett, amely megásta a sírját ennek a javított tarifának és behozta a 102/1923. szám alatt szabályozott, az osztrák tarifán nyugvó új díjszabást, amelynek életbeléptetését még sikerült Szlovákiára egy évre elhalasztani, de 1924. július 1.-én mégis hatályba lépett. A Pozsonyban megjelent „Hiradó” 1924. június 29-iki számában nyilvánosan foglalkoztam a „közjegyzői díjak leszállításával”, kimutattam a régi és új tarifa közötti ellentétet, ami főleg a névaláírásnál és a hagyatékknál volt szembevetendő, valamint az óvásoknál, amit a közönség megnyugvással vett tudomásul. Amint a jogkereső közönség szempontjából csak helyeselhető volna az ú. n. „telekkönyvi hitelesítési kényszer” behozatalával kapcsolatban a közjegyzői hitelesítési díjak leszállítása, úgy a többiek leszállítása csakis az unifikáció kedvéért történt, nehogy a történeti országok gazdasági élete csorbát szenvedjen az állítólagos magas közjegyzői díjak miatt Szlovákiában, amelyek a magyar díjszabás alapelvein nyugodtak. Főleg a névaláíráshitelesítések és az óvások, valamint a hagyatékok képezték

a vesszőparipát. Annnyira mentek ezzel az unifikációval, hogy behozták 1923-ban a *járásbíróságok konkuráló* hatáskörét mindezen közjegyzői munkákra. Míg eddig a közjegyzői díjszabás szerinti díjakat szedte a bíróság — ami persze jelentékeny többlet munkát is adott a kezelőknek, — 1925-től kezdve *díjmentesen*, tehát ingyen, csupán a hitelesítési bélyegért végzik a hitelesítést. A bélyeget magát nem unifikálták, úgyhogy a történeti országokban fennállásukig 1 Ke. volt a telekkönyvi hitelesítés bélyege, addig Szlovákiában még mindig 3 Ke. illetve 5 Ke.! Kodifikálták később azt is, hogy az egyszerűbb hagyatékot a bírósági segédszemélyzet tárgyalja.

Ilyen előzmények mellett aggodalommal néztünk a 102/1923. számú rendelet elé, amely a mai napig is hatályban van. Kisebbségi magyar és német területen — a nyelvförvény végrehajtási rendelete bizonyos kétnyelvű szolgálatot tett szükségessé az egyes ágakban — záradékok, kivonatok, végzés tervezetek stb. és ezek a kettős nyelven végzett munkák ugyan emelték egyes irodák munkáját és jövedelmét, de ezeknek annyi vitás része, társadalmi és indirekt gazdasági kellemetlen oldala volt, és politikailag pro és contra kihasználható fegyverré vált, úgyhogy végeredményben minusszal zárhatjuk le ezt a mérleget.

Kisebbségi egynyelvűség az irodai revízióknál kamarai és törvényszéki elnöki kifogásokra, igazoló eljárásokra, egyéni panaszokra adott okot, hogy ha az államnyelvvél szemben történt; az államnyelv nagymérvű használata pedig a kisebbségek részéről politikai agitációkra és parlamenti interpellációkra szolgáltatott nem egy (tárgyilag sok esetben esetleg indokolatlan) alkalmat.

Végeredményben ezen munkatöbbletnél igazán minuszta lehetett egyaránt mindenütt elkönnyvelni, még akkor is, ha valaki nagylelkűségből (amit azonban senki sem ismert el és erkölcsileg senki sem honorált) számos esetben ezeket a duplamunkákat ingyen vagy mélyen leszállított díjak mellett is végezte. A bíróságok részére rendelt *kétnyelvű* hagyatékátadó és főleg a (az értesítendő személyét is magában foglaló) *telekkönyvi végzés tervezetek* igen meggyarapították a közjegyzői irodák leírói munkáját, de az unifikációs egység miatt követni kellett; — hiszen mondták számtalanszor — a felek ügyis megfizetik. És a bejegyzéseket sok helyen mégis csak egy nyelven: az államnyelven fogantatosították.

Nagy küzdelmek előzték meg az ú. n. „telekkönyvi hitelesítési kényszer“-ről szóló törvény dekretálását. A Csl. köztársaság szlovákiai részén csak az vitte dűlőre, hogy az unifikáció jelsza-

vát használták az új kormányzat által kinevezett közjegyzők, akik tényleg sokat vártak ettől.

Ámde ez is kétélű volt, mert Szlovákiára, mint fentebb említettem a *bírói* hitelesítést zúdították. A régi %os névalírás hitelesítési díj mellett a régi tarifa tényleg igen nagy jövedelmi forrást jelentett volna. Az Osztrák-Magyar bank egyik székházának átruházásánál a hitelesítés több mint 8000 Ke-ba került volna, aminek nagy visszhangja támadt. Ez és egyéb esetek a lavinát a közjegyzők ellen megindították és ezt az új kormányzat által kinevezettek sem tudták felfogni és az eredmény: a *bírósági konkurrencia és ingyen hitelesítés lett...*

A közjegyzői létfenntartásnak — ha nem is ideális, de a tényleg fennálló gazdasági helyzet mellett biztos reális alapját a hagyatékok képezték és ma is alkotják. Az 1923. évi csl. tarifa ezt a régi magyar díjszabással szemben kétségtelenül leszállította. A szlovákiai közjegyzői kar kezdettől fogva idegenkedéssel vette ezt az osztrák talajban gyökerező alacsonyabb díjszabást, amelyet az örökségi illetékek az ú. n. „gazdagodási adónak“ lényeges emelése előzött meg. Sok évnek fáradságos és nehéz felvilágosító munkájába került, míg az ellentétek kiküszöbölődtek, a helyzet kitisztult és a nézetek a mai állapotban kifejeződtek. Az 1923. csl. tarifa szerint Csehországban 2000 Ke-ig, Szlovákiában 200 Ke-ig ingyen kell a hagyatékot letárgyalni. 5.000 Ke-ig is csak egy díjatalány jár, amely összegért minden cselekményt el kell végezni, úgyhogy sok bíróság még a kivonatok díját sem volt hajlandó megállapítani. (Nota bene: sem az osztrák, sem a csl. tarifa nem ismeri a kivonat mint sui generis okmány fogalmát.). Az idézés, a póstára adás és vétivisszavétel, hirdetményi idézés, bírósági jelentések, a letárgyalásért egy általános összeg (amely azonban terjedelem, nagy felelősség, többszöri tárgyalás, bonyolultság esetén emelhető, a gyakorlat szerint maximum 50—100 %-al) azután a kivonatok, jegyzőkönyvvezető, végzés tervezet a telekkönyvi és hagyatéki bíróság részére, árvaszéki másolatok az idegen árvaszék részére (a saját részére nem) hagyatéki kimutatás kiállítása stb., — úgyhogy egy ilyen ügyben az expensnota kiállítása elég körülményes volt. A blanketta maga — a különböző variációk lehetőségére tekintettel — három és fél oldal sűrűn telenyomatott ivre terjedt ki, úgyhogy egész külön tanulmány a közjegyzői irodának az összeállításnál, a bíróságnak pedig a revíziónál. E mellett ilyen pontok: osztály alá bocsátás, külön jegyzőkönyvek, egyesített hagyatékok is voltak, amelyekre nincsen

tarifális intézkedés, szintúgy a kétnyelvű kivonatokra és fordításokra sem, és ezért ezek tekintetében bizonyos „házi joggyakorlat” kialakulására volt szükség, amely akárhányszor személyekhez volt kötve. „Ahány fej, annyi vélemény” elve igen érvényesülhetett.

A visszacsatolt Felvidéken és Kárpátalján a szociálisabb alapokon nyugvó magyar közjegyzői hagyatéki díjszabásnak életbeléptetése amellett, hogy az örökösödési eljárással kapcsolatos díjfelszámítást leegyszerűsíti és biztos alapokra fekteti, a közjegyzői díjak méltányos szabályozásával a jogkereső közönség érdekét is üdvösen fogja szolgálni.

Salamon X. Ferenc dr.

Közlemények.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter *Gáthy Árpád* dr. mátészalkai ügyvédet Vámosmikolára, *Zeisz Károly* dr. kiskunhalasi ügyvédet Kiskunhalasra, *Csopey Gábor* dr. ungvári közjegyző-helyettest Ungvárra, *Gyapay Ede* dr. zselizi ügyvédet Ipolyságra, *Demény Gyula* dr. verebéli ügyvédet Verebélyre, *Szluka Dezső* dr. szepsi ügyvédet Szepsibe kir. közjegyzőkké nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter *Gáthy Árpád* dr. vámosmikolai kir. közjegyzőt Mátészalkára helyezte át.

Halálozás. A fiatalabb magyar közjegyzői karnak egyik igen rokonszenves és értékes tagja *Velsz Elemér* dr. mátészalkai kir. közjegyző Mátészalkán május hó 31. napján váratlanul elhalálozott. Az egész magyar közjegyzői kar őszinte, igaz részvétellel értesült a kivételes tehetségű, értékes emberi tulajdonságokban gazdag kartárs hirtelen elhalálzásáról. A szó legnemesebb értelmében vérbeli közjegyző volt, aki ennek a pályának szentelte egész életét. Hosszú évekig mint jelölt és helyettes működött a közjegyzői pályán s ez alatt az idő alatt a közjegyzői közérdekű kérdéseknek is lelkes, agilis munkása volt. Elnöke volt hosszú éveken keresztül a helyettesek országos egyesületének, mint helyettes, tagja volt az országos egylet központi bizottságának s tevékeny munkásságot fejtett ki, mint az intéző bizottság rendes tagja a nyugdíjintézet megalakulásában, illetve a rendes működésre való beállításá-

ban. 1933-ban Mátészalkára nevezték ki kir. közjegyzővé s rövidesen a debreceni kamara, valamint a csonka Szatmár vármegye társadalmi és közéletében is jelentős pozíciókat töltött be. A debreceni kamara legutóbb választmányának póttagjává választotta meg. Temetése — főleg — budapesti közjegyzők és helyettesek nagy részvéte mellett június 3.-án Budapesten a Kerepesi-úti temetőben ment végbe. A ravatalánál a debreceni kamara és a közjegyzői intézmények nevében *Cholnoky Imre* dr. kir. közjegyző meleg szavakkal búcsúztatta el az emberi erényekben gazdag, értékes kartársat, s melegen érző embert és barátot. A ravatalra többek között a debreceni kamara, az országos egylet, a nyugdíjintézet és a helyettesek országos egyesülete helyeztek koszorúkat. A debreceni kamara az elhalálzásról a következő szövegű gyászjelentést adta ki:

„A debreceni királyi közjegyzői kamara és a területén működő királyi közjegyzők őszinte mély fájdalommal tudatják, hogy szeretett és nagyrabecsült kartársuk *Dr Velsz Elemér* mátészalkai királyi közjegyző Mátészalkán 1939. évi május hó 31-ik napján váratlanul elhunyt. — A megboldogult kitünő kartársunk közel három évtizeden át működött az élethivatásaként választott királyi közjegyzői pályán és kiváló tudásával és jellemzilárdságával azon elévülhetetlen érdemeket szerzett. — Emlékét őszinte kegyelettel őrizzük.“

Az Országos Egylet kassai vándorgyűlése. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete ez évi március hó 24. napján tartott közgyűlésén Hanny Tódor dr. felsőházi tag, elnök indítványára egyhangú lelkesedéssel hozott határozattal kimondta, hogy az országos egylet a visszacsatolt Felvidék egyik legszebb városában Kassán ez évi szept. vagy okt. havában vándorgyűlést tart. Az egylet vezetősége ezúton kéri fel azokat a közjegyzőket és jelölteket, akik a vándorgyűlésen résztvenni kívánnak, hogy részvételi szándékukat s azt, hogy a család tagokkal együtt a vándorgyűlésen hányan kívánnak résztvenni, a közlöny szerkesztősége címére legkésőbb július hó 20. napjáig jelentsék be. Az előzetes bejelentés okvetlenül szükséges egyrészt azért, mert az előkészítés a jelentkező személyek száma szerint eszközözlendő, másrészt pedig azért is, mert a vándorgyűlést az egylet csak megfelelő számú jelenlétezés esetében fogja megtartani.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara június hó 12. napján *Lázár Ferenc* dr. fel-

sőházi tag elnöklete alatt választmányi ülést tartott, amelyen folyó ügyeket tárgyaltak. Ezek sorában elhatározta a választmány, hogy a beérkezett közléseknek megfelelően a Felyvidékre kinevezett közjegyzőkhöz a közjegyzői működést illetően bizonyos kérdésekre vonatkozó tájékoztató köriratot fog intézni.

Budapest székesfőváros árvaszékének új elnöke. Budapest székesfőváros törvényhatósági bizottsága az árvaszék új elnökévé *Szokolay Leó* dr. elnökhelyettest választotta meg. A közjegyzői kar is örömmel vett tudomást a törvényhatósági bizottság mindenképpen szerencsés választásáról. Kitiünő gyakorlati és elméleti jogász, a gyámigazgatás kiváló szakismerője kerül *Szokolay Leó* dr. személyében az ország első árvaszékének élére s hisszük, hogy az ő szakszerű irányítása mellett az árvaszék az országnak nemcsak személyzeti létszám és ügyforgalom tekintetében lesz az első árvaszéke, hanem a gyámügyi igazgatás minősége, szabatosága és gyorsasága tekintetében is, amely vonatkozásban az árvaszék az elsőség pálmáját eddig nem igen szerezte meg.

A kamarák közleményei. A *budapesti* kir. közjegyzői kamara 1939. I. 2. hatállyal, 12/1939. sz. végzéssel *Rónai Aross István* dr. helyettest *Kovácsy Zoltán* dr. kispesti, 1939. I. 3. hatállyal, 13/1939. sz. végzéssel *Kenéz Lajos* dr. helyettest *Pesthy János* dr. nagykőrösi, 1938. XI. 28. hatállyal, 1641/1938. számú végzéssel *Reszegi Lajos* dr. jelöltet *Jakab Zoltán* dr. balassagyarmati, 1939. II. 8. hatállyal, 263/1939. számú végzéssel *Szeszlér Hugó* jelöltet *Bares Ernő* dr. budapesti, 1939. II. 11. hatállyal, 280/1939. számú végzéssel *Beöthy Károly* dr. helyettest *Kiss Lajos* hatvani, 1939. III. 16. hatállyal, 417/1939. számú végzéssel *Heppes Béla* dr. helyettest v. *Somogyi Béla* dr. budapesti, 1939. III. 17. hatállyal, 420/1939. számú végzéssel v. *Susich Ervin* dr. helyettest *Lénárt Dezső* dr. budapesti, 1939. III. 16. hatállyal, 429/1939. számú végzéssel *Reszegi Lajos* dr. jelöltet *Petrán József* dr. rétsági, 1939. IV. 5. hatállyal, 542/1939. számú végzéssel *Ádám Sándor* helyettest *Králik Árpád* dr. budapesti, 1939. V. 1. hatállyal, 749/1939. számú végzéssel *Köszeghy Antal* dr. helyettest *Meixner László* dr. budapesti, 1939. IV. 24. hatállyal, 736/1939. számú végzéssel *Cseh-Menczer Rezső* jelöltet *Tárczay Rezső* dr. újpesti, 1939. IV. 26. hatállyal, 511/1939. számú végzéssel *Vattay Lajos* dr. helyettest *Kiss Dezső* dr. ráckevei, 1939. V. 1. hatállyal, 738/1939. számú végzéssel

Szőke István dr. helyettest *Konkoly Thege Sándor* dr. budapesti, 1939. IV. 29. hatállyal, 798/1939. számú végzéssel *Walter Kálmán* dr. jelöltet *Ónody Gábor* dr. adonyi, 1939. V. 8. hatállyal, 865/1939. számú végzéssel *Horváth István* dr. helyettest *Fekete László* dr. budapesti, 1939. V. 9. hatállyal 964/1939. számú végzéssel *Ádám Sándor* helyettest *Lénárt Dezső* dr. budapesti, 1939. VI. 13. hatállyal, 1121/1939. számú végzéssel *Puskás István* dr. helyettest *Szmrecsányi Pál* dr. kassai, közjegyző irodájába *bejegyezte*. Ugyancsak a budapesti kamara 1939. I. 1. hatállyal 12/1939. számú végzéssel *Rónai Aross István* dr. helyettest *Szemerjay-Petrán Tibor* dr. budapesti, 1939. I. 12. hatállyal, 130/1939. számú végzéssel *Simkó Elemér* dr. jelöltet v. *Somogyi Béla* dr. budapesti, 1939. I. 28. hatállyal, 207/1939. számú végzéssel *Hasitz Sándor* dr. helyettest, v. *Somogyi Béla* dr. budapesti, 1939. I. 25. hatállyal, 349/1939. számú végzéssel *Heppes Béla* dr. Hatvanba hivatalból kirendelt helyettest, 1939. III. 16. hatállyal 419/1939. számú végzéssel v. *Susich Ervin* dr. helyettest *Fekete László* dr. budapesti, 1939. IV. 4. hatállyal, 542/1939. számú végzéssel *Ádám Sándor* helyettest *Lénárt Dezső* dr. budapesti, 1939. IV. 16. hatállyal, 628/1939. számú végzéssel *Köszeghy Antal* dr. helyettest *Kiss József* dr. volt budapesti, 1939. IV. 30. hatállyal 630/1939. számú végzéssel *Schimics Béla* dr. helyettest *Meixner László* dr. váci, 1939. III. 15. hatállyal, 429/1939. számú végzéssel *Reszegi Lajos* dr. jelöltet *Jakab Zoltán* dr. balassagyarmati, 1939. IV. 28. hatállyal, 781/1939. számú végzéssel *Katona István* dr. jelöltet *Morvay Zsigmond* dr. újpesti, 1939. IV. 28. hatállyal, 794/1939. számú végzéssel *Walter Kálmán* dr. jelöltet *Ónody Gábor* dr. adonyi, 1939. V. 8. hatállyal, 964/1939. számú végzéssel *Ádám Sándor* helyettest *Králik Árpád* dr. budapesti, 1939. V. 20. hatállyal 1006/1939. számú végzéssel v. *Susich Ervin* dr. helyettest, *Lénárt Dezső* dr. budapesti közjegyző irodájából *törölte*. — A *debreceni* kamara *Deme Sándor* dr. közjegyzőjelöltet, aki 1939. I. 2-től *Kovách Dénes* dr. nyiregyházi közjegyző irodájában folytat joggyakorlatot, *Horváth István* dr. helyettesi jogosítvánnyal felruházott jelöltet, aki 1930. VII. 23-tól kezdve *Nemes József* dr. szolnoki közjegyző irodájában folytat joggyakorlatot, *Katona István* dr. helyettesi jogosítvánnyal felruházott jelöltet, aki 1939. V. 1-től *Kovách Dénes* dr. nyiregyházi közjegyző irodájában folytat joggyakorlatot a jelöltek névjegyzékébe *bejegyezte*.

Kassán újra felállítottak közjegyzői kamarát. Az igazságügyminiszter 23700/1939. I. M. számú rendeletével Kassán újra felállította a közjegyzői kamarát s egyben a rendelet a szombathelyi kamara területét újólag állapította meg. A rendelet szövege a következő:

„A királyi közjegyzőkről szóló 1874:XXXV. t.-c. 26. §-a alapján a következőket rendelem:

1. §. A kassai kir. közjegyzői kamara újra felállítatik. A kamara kerülete azonos a kassai kir. ítélőtábla kerületével.

2. §. A szombathelyi kir. közjegyzői kamara kerülete kiterjed a komáromi kir. törvényszék kerületére is.

3. §. A budapesti közjegyzői kamara hatósága a komáromi kir. törvényszék kerületében ennek a rendeletnek kihirdetése napján, a kassai kir. ítélőtábla kerületében pedig a kassai közjegyzői kamara megalakulása (4. §.) napján megszűnik.

4. §. A kassai közjegyzői kamara megalakulása végett az igazságügyminiszter felhívására az 1874:XXXV. t.-c. 212. §-ának megfelelően a kassai kir. törvényszék elnöke alakuló ülésre hívja össze a kassai kir. ítélőtábla kerületében működő kir. közjegyzőket. — Az alakuló ülést a kir. törvényszék elnöke nyitja meg és a megnyitott ülés vezetését átadja az ülésen jelenlévő legidősebb kir. közjegyzőnek, mint korelnöknek. — A korelnök jegyzőt jelöl ki és elrendeli a kamara szerveinek (1874:XXXV. t.-c. 28. §.) megválasztását az erre nézve hatályos jogszabályok értelmében.

5. §. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba.

Kelt Budapesten, 1939. évi június hó 22. napján.

Dr. Tasnádi Nagy András s. k., m. kir. igazságügyminiszter“.

Ennek a rendeletnek alapján a kassai kamarához ezidő szerint 12 közjegyző tartozik és pedig 2—2 Beregszászon, Kassán és Ungváron, 1—1 Királyhelmeccen, Munkácson, Rimaszombaton, Rozsnyón, Szepsiben és Tornalján. Ha ehhez hozzá számítjuk az 5800/1939. I. M. számú rendelettel a Kárpátalján rendszeresített 7 közjegyzői állást, a kassai kamara taglétszáma mindössze 19 lesz, vagyis a legkisebb taglétszámú kamara lesz az országban. Komoly szó férhet ahhoz, hogy ilyen kis kamarának felállítása megokolt-e. Egy, a jövőre tekintő indokot örömmel fogadnánk el. Hogy t. i. ehhez a kamarához fognak tartozni a még visszacsatolandó felvidék közjegyzői is.

A rendelet szerint a komáromi törvényszék kerülete a szombathelyi kamara kerületéhez csatoltatott. Ezzel 10 új közjegyzőséget nyert a szombathelyi kamara, így a dunaszerdahelyi, érsek-

úJVári, galántai, komáromi, lévai, ógyallai, somorjai, párkányi, vágselyei és verebélyi közjegyzőségeket. Nincsen rendelkezés a rendeletben az ipolysági és losonci közjegyzői állásokról. A 9600/1938. M. E. rendelet ezt a két állást újra rendszeresítette, a 4100/1938. I. M. rendelet az ipolysági, a 9600/1938. M. E. számú rendelet pedig a losonci kir. járásbíróóságok területét a balassagyarmati kir. törvényszék területéhez csatolta. Mert tehát a 23700/1939. I. M. rendelet az ipolysági és losonci közjegyzői állásról nem emlékezik meg, ezekre vonatkozólag végleges rendezés még nincs s így e tekintetben hatályos a 9600/1938. számú rendelet 14. §-ának az a rendelkezése, hogy a Szent Koronához visszacsatolt terület, ebben az ipolysági és losonci közjegyzői állások ideiglenes jelleggel a budapesti kir. közjegyzői kamara joghatósága alá utaltattak, ahová egyébként a balassagyarmati törvényszéknek régebbi kerülete is tartozott. Egyebekben a kérdés végleges rendezése erre a két közjegyzői állásra nézve is kívánatos volna.

Közjegyzői szervezet a visszacsatolt Kárpátalján. A m. kir. minisztérium 5800/1939. M. E. szám alatt a magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területekre vonatkozó igazságügyi szervezeti rendelkezések tárgyában rendeletet bocsátott ki. A rendelet III. fejezete külön foglalkozik a kir. közjegyzői szervezettel s ennek a III. fejezetnek szövege a következő:

„13. §. A Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területeken újra rendszeresítettik a huszti, ilosvai, nagyszöllősi és técsői kir. közjegyzői állás. Nagybereznán, Rahón és Szobráncon kir. közjegyzői állás rendszeresítettik. A huszti kir. közjegyzőség területe a huszti és ökörmezői kir. járásbíróóságok területét foglalja magában, a többi kir. közjegyzőség területe pedig a székhelyükön levő kir. járásbíróóság területével azonos. A munkácsi kir. közjegyzőség területe kiegészül az alsóvereckei kir. járásbíróóság területével. A jelen §. rendelkezéseivel rendszeresített kir. közjegyzőségek ideiglenesen a kassai kir. közjegyzői kamara kerületéhez tartoznak.

14. §. A Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területekre kir. közjegyzővé az 1940. évi december hó 31. napjáig azt is ki lehet nevezni, közjegyzői jelöltként, az 1940. év december hó 31. napjáig azt is fel lehet venni, illetőleg közjegyzői helyettesként az 1940. december hó 31. napjáig azt is ki lehet rendelni, akinek a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területeken az 1938. évi november hó 2. napján hatályban volt jog-

szabályokban az illető közjegyzői állásra, alkalmazáshoz, illetőleg közjegyzői jelöltként felvételhez megszabott képzettsége megvan, illetőleg, aki a közjegyző helyettesítésére nézve megszabott követelményeknek megfelel, feltéve, hogy a kir. közjegyzői állásra kinevezéshez, illetőleg a közjegyzői jelöltként felvételhez szükséges, illetőleg a közjegyző helyettesítésére megszabott egyéb követelményeknek is megfelel; a 10. §. rendelkezése azonban ezekben az esetekben is megfelelően irányadó.

15. §. Az 1886:VII. t.-c. 1. §-ának c) pontjában meghatározott rendelkezés szempontjából a Magyar Szent Koronához visszatért kárpátaljai területeken az 1938. évi november 2. napján hatályban volt jogszabályoknak megfelelő közjegyzői és ügyvédi gyakorlatot, illetőleg bírói és ügyészi működést olyannak kell tekinteni, mint amely megfelel az 1886:VII. t.-c. 1. §-ának c) pontjában említett közjegyzői és ügyvédi gyakorlatnak, illetőleg kir. ítélőbírói és kir. ügyészi működésnek.

16. §. A 12. §. alá eső kir. közjegyzői állást az 1939. évi december hó 31. napjáig pályázat mellőzésével is be lehet tölteni“.

A budapesti közjegyzők működési köre hagyatéki ügyekben. Közöltük, hogy a budapesti kamara a budapesti közjegyzők hagyatéki ügyekben való működési körét megállapító 4500/1939. I. M. számú rendelet 4. §-ának módosítása tárgyában az igazságügyminiszterhez felterjesztést intézett. Az igazságügyminiszter e felterjesztésre 23397/1939. I. M. VIII. számú rendeletével arról értesítette a kamarát, hogy a felterjesztésben javasolt módosítást indokoltnak nem találta. Így tehát a rendelet hatálybalépése előtt elhalt örökhangyók ügyeiben is a 4500/1939. I. M. számú rendelet változatlan hatályában fennáll.

Új közjegyzői állás. Az igazságügyminiszter 18726/1939. I. M. számú rendeletével Putnokon új állást rendszeresített. A rendelet szövege a következő: „Az 1874:XXXV. t.-c. 5. §-ában kapott felhatalmazás alapján az 1918. évi április hó 20. napján 14.558/1918. I. M. számú 2. rendelet (1918. évi Igazságügyi Közlöny 149. lap) módosításával a putnoki kir. járásbíróság területére Putnok székhellyel külön kir. közjegyzői állást rendszeresítetek, amely a debreceni kir. közjegyzői kamarához fog tartozni. A sajószentpéteri kir. közjegyzőség hatásköre a jelen rendelet hatálybalépésének napjától kezdve, a sajószentpéteri kir. járásbíróság területére szorítkozik. Ez a rendelet kihirdetése napján lép hatályba. Budapest, 1939. évi június hó 16.-án. Dr. Tasnádi Nagy András s. k.

m. kir. igazságügyminiszter“. Az újabban jelentkező állásrendszeresítési tendenciákkal szemben, amint erről a mult számban megemlékeztünk, a budapesti kamara részletesen megokolt felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez. Ennek a felterjesztésnek az eredménye sajnós a fenti újabb rendszeresítés lett. Az ilyen minden különösebb indokok nélkül való rendszeresítés arra a kir. közjegyzőre, akinek körzetéből az új állás céljaira területet vontak el, kétségtelenül degradációt jelent, s azoknak a bizonyos szerzett jogoknak sérelmével jár, amelyeket bár újabban akceptálni nem igen akarnak, amelyeknek figyelmen kívül hagyása azonban mégis csak sérelmet és méltánytalanságot jelent.

Mentesítés az ingatlan árverési költség viselése alól. A budapesti központi kir. járásbíróság, mint tkvi hatóság állandó gyakorlata, hogy az árverési kiküldöttet rendelő végzésekben, értesíti a végrehajthatókat, hogy ha az árverést megtartatni nem kívánják, ezt az árvaszéki határnap előtt 3 nappal közöljék a kiküldött közjegyzővel különben a kiküldött és kikiáltó költségeit előlegezniök kell. Egy adott esetben a tkvi hatóság marasztalta is azt a végrehajthatót, ki a közjegyzőnek az árverés meg nem tartására vonatkozó bejelentést nem tett. A végrehajtható a végzés ellen felfolyamodással élt s ennek következtében a budapesti kir. törvényszék, mint polgári felfolyamodási bíróság 21 Pf. 4841/1939. számú végzésével a tkvi hatóság végzését megváltoztatta s a végrehajthatót a kir. közjegyző és a kikiáltó részére megállapított árverési költség viselése alól mentesítette a következő érdekes indokolással:

„A felfolyamodás az elsőbíróság végzésének azon rendelkezése ellen irányult, amellyel arra kötelezte a felfolyamodót, hogy X. Y. végrehajthatóval egyetemleg fizesse meg az 1939. április 12. napjára kitűzött árverés költségét, amelynek foganatosítása végett a kir. közjegyző megjelent a helyszínen, a foganatosítást azonban senki sem kívánta. A felfolyamodót csatlakoztatták és az árverés az ő javára, mint csatlakoztatott végrehajtható javára, szintén el volt rendelve. Az árverési hirdetés kibocsátása után azonban a felfolyamodó végrehajtási jelzálogjogát a végrehajtás megszüntetése következtében törölték. A törlés iránti megkeresés 3045/1939. tk. szám alatt 1939. évi január hó 23. napján érkezett a telekkönyvi hatósághoz, a törlést elrendelő végzés január 26-án kelt: oly időben tehát, hogy az árverés határnapjáig, április 12-ig elegendő idő állt rendelkezésre ahhoz, hogy intézkedés történjék az-

iránt, hogy a felfolyamodással élő végrehajtható érdekében az árverést ne tartsák meg, *bár ilyen értesítést a kir. közjegyző nem kapott, a felfolyamodó érdekében még sem járt már el akkor*, amikor az árverés foganatósítása végett megjelent a helyszínen. A kir. közjegyző és a kikiáltó részére az árverés foganatósításánál, mint nem az ő érdekében foganatósított eljárásnál felmerült költséggel tehát a felfolyamodót terhelni nem lehet“.

Erre az indoklásra tekintettel kérdés: mi jelentősége van a tkvi hatóság kiküldő végzésekben a költségek előlegezésére vonatkozó felhívásnak, ha annak szankeióját a II-od fokú bíróság levonni nem hajlandó. További kérdés: a költségekben való marasztalásnak talán nem kizárólagos előfeltétele, hogy a közjegyző a végrehajtható érdekében járt legyen el, talán mulasztás okából is volna helye a költségekben való marasztalásnak. Végső kérdés, miért kell a bíróság mulasztását a közjegyző terhére átutalni, avagy a közjegyző mentesülne-e minden következmény alól, ha előzetes nem jelentkezés esetén a helyszínen meg nem jelennek s ott egy végrehajtható mégis kívánná az árverés megtartását.

Bejegyzési illeték hagyaték tárgyalási díj után. Örökösödési ügyekben a közjegyzők részére megállapított díjak tkvi biztosítása esetében egyideig az is vitás volt, hogy bejegyzési illeték egyáltalában jár-e. Ezt a kérdést a gyakorlat a közigazgatási bíróság állásfoglalása alapján igenlegesen döntötte el s később az lett vitás, hogy a bejegyzési illeték miként rovassek le. Ebben a kérdésben is most már az általános gyakorlatot jelzi az a legújabbban, azonban még 11096/1936. szám alatt hozott közigazgatási bírósági határozat, amelyet kivonatosan az alábbiakban közlünk:

„A panaszos terhére előírt 33.66 P. egyszeres és felemelt illetéknek törlését és a befizetett összegnek a panaszban foglalt kérelem szerinti átutalását, illetőleg a többlet visszafizetését a közigazgatási bíróság elrendeli. — Indokolás: A panaszos királyi közjegyző, a hagyaték tárgyalási díj követelésének a telekkönyvi bejegyzés után, a bejegyzési illeték bélyeggel való leróvásának az elmulasztása miatt előírt egyszeres és felemelt illetéknek a törlését azért kéri, mert ez az előírás időelőtti volt és mert a telekkönyvi hatóságnak a jelzálogjog bekebelezését elrendelő végzések alapján a m. kir. illetékszabási hivatal, a bejegyzési illetéket utólag újból előírta terhére. Az 5.100/1931. M. E. sz. rendelet 67. §-ában foglalt intézkedéshez kialakult közig. bírósági gyakorlat értelmében olyan esetben,

amikor a fél a zálogjog bejegyzése iránt nem közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz nyújt be kérést, vagy nem a bíróságnak végrehajtást rendelő határozata alapján történik a bejegyzés, az 50 P-t meg nem haladó bejegyzési illetékre nézve sem kötelező a bélyeggel való leróvás, mert nincs intézkedés arra, hogy ilyen esetben a félnek hol kellene leróni a bélyegeket.

Minthogy a felterjesztett iratok adatai szerint a kir. közjegyző a bekebelezést nem közvetlenül kérte a telekkönyvi hatóságtól, s a bejegyzés nem is végrehajtást rendelő bírósági határozat alapján történt, azért a jelen esetben a bejegyzési illetékre nézve kiszabás útján való megállapításnak van helye s arra való tekintettel, hogy az egyszeres illetéket a telekkönyvi végzés alapján ki is szabták, a panasznak helyt kellett adni“.

**A cégjegyzési címpéldányok aláírásának hitelesítési ill-
letéke.** E címen az Igazságügyi Közlöny 1939. évi száma 3615/1939. I. M. szám alatt a következő rendeletet hozta: „A kereskedelmi cégjegyzékek berendezése és vezetése tárgyában az 1875. évi december hó 1.-én 26.922/1875. szám alatt kiadott földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi és igazságügyminiszteri rendelet (R. T. 523. I.) 22. §-ának hatodik bekezdésében foglalt rendelkezés folytán egyes cégbíróóságoknál kétség merült fel a tekintetben, hogy a cégjegyzési címpéldányokon levő aláírások hitelesítéséért az 5.100/1931. M. E. számú rendelet (R. T. 408.) 19. §-ának (1) bekezdésében megszabott illetéket minden esetben vagy csak akkor kell-e leróni, ha a címpéldányok száma a tizet meghaladja. A felmerült kétség eloszlatása végett a m. kir. igazságügyminiszter, — az 1893. évi Igazságügyi Közlöny 103. lapján 41.912/1892. I. M. szám alatt megjelent közleményben elfoglalt álláspontnak megfelelően, — akkép nyilatkozott, hogy az érdekelt félnek a cégjegyzési címpéldányokon levő aláírások hitelesítéséért az általános illetékügyi rendelkezések értelmében az 5.100/1931. M. E. számú rendelet 19. §-ának (1) bekezdésében megállapított illetéket — tekintet nélkül a címpéldányok számára, — minden egyes aláírás után le kell rónia“. A rendeletnek alapja különben az a felterjesztés volt, amelyet e tárgyban a budapesti kir. közjegyzői kamara intézett az igazságügyminiszterhez.

„**Végrendeleti nyilatkozat.**“ Új jogügyleti formát kreált a magyar királyi államvasútiak takarékos- és segélyszövetkezete, amely a fenti címen okiratokat állíttatott ki a felekkel. Az okirat általános bevezető része a következő:

„Alulírott ezennel kijelentem, hogy a magyar államvasútiak takaré- és segélyszövetkezete által az alapszabályok 16. és 17. §-a alapján és értelmében halálom után járó halálozási segélyösszegre, illetőleg biztosítási összegre kedvezményezettként.....
.....nevezem meg“. Az okirati záradék viszont a következő: „.....„Minek hitelül a jelen nyilatkozat az alanti tanúk előtt felolvastatott, megmagyaráztatott s általam, akaratommal megegyezőnek kijelentvén, aláíratott.....Aláírás: .....A fenti nyilatkozat előttünk, mint jelenlévő tanúk előtt akaratával egyezőnek kijelentetett..... Előttünk: 1.....
..... mint tanú. 2. .... mint tanú. 3. ....
..... mint tanú. 4. .... mint tanú“.

Az okirattal csak éppen annyi baj van, hogy vagy egyszerű kedvezményezett megjelölés s akkor végrendeleti alakítások nem szükségesek, vagy az elnevezése szerint is végrendelet akarna lenni, ebben az esetben azonban az okirat alakításai a végrendeletekre elért alakításoknak meg nem felelők.

A közjegyző felfolyamodási joga hagyatéki ügyekben. A Kúria Pk. 938/1939. számú végzésével javarészt az eddigi bírói gyakorlatnak is megfelelően megállapítja, hogy a kir. közjegyző saját személyében az örökösödési eljárás során hozott határozatok ellen csak akkor jogosult perorvoslattal élni, ha a megtámadott határozat személyével vonatkozásban cselekményei, díjai és költségei felől rendelkezik, mert őt a hagyatéki eljárásban az 1927:IV. t.-c. 17. §-ának rendelkezései szerint a bírói kiküldött jogállása illeti meg s így nem veheti igénybe kizárólag az érdekelt felek részére biztosított perorvoslatokat.

Kereskedelmi ösztöndíjak. A m. kir. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszter 30300/1939. szám alatt hazai fiú felsőkereskedelmi iskolák I. évfolyamaiban az 1939/1940. tanévre 50 tandíjmentes helyet rendszeresített, a 30600/1939. számú pályázati hirdetményével kereskedelmi tanfolyamokon tíz tandíjmentes helyre, a 30400/1939. számú pályázati hirdetményével pedig a budapesti kereskedelmi akadémia keleti szaktanfolyamán 5 tandíjmentes helyre pályázatot hirdetett. A vonatkozó összes pályázati kéréseket a minisztérium segédhivatalában július hó 31-ig kell benyújtani. A pályázati hirdetményeket az igazságügyminisztérium útján a 13350/1939. I. M. E. számú rendelettel megfelelő publikálás céljából a közjegyzői kamaráknak is megküldték.

Közjegyzői díjmegállapítások bírói megbízásoknál Hagyatéki, ingatlan árverési s egyéb bírói megbízási ügyekben a díj megállapítások kérdésében a bíróságok nem követnek egységes gyakorlatot. Igen sok részletkérdés van, amelyekben a bírói gyakorlat, sajnos leginkább a közjegyzők terhére divergens. A Kir. Közjegyzők Közlönyének szerkesztősége kári érdekből súlyt helyezve a díj kérdésekben az egységes bírói gyakorlat kialakulására, felkérte Antalfy Zsiros Aladár dr. szentendrei kir. közjegyzőt a vonatkozó anyag feldolgozására. Ennek közlése mellett felkérjük a kir. közjegyzőket és helyetteseket, hogy a vitás díjkérdésekben hozott bírói határozatokat közvetlenül a most nevezett kir. közjegyzővel esetenként közölgék. A beküldött anyag feldolgozáról, nevezett kir. közjegyző időnkint fog beszámolni a közlöny hasábjain közzétéendő közleményekben.

Rendeletek:

264/1939. B. M. sz. Az országgyűlési képviselőválasztó kerületek.

4800/1939. M. E. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. t.-c. 4. §-ában meghatározott országgyűlési képviselőválasztójogi rendelkezések végrehajtása.

245.000/1939. B. M. sz. Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 1938. évi XIX. t.-cikk egyes rendelkezéseinek végrehajtása.

312/1939. B. M. sz. A zsidók országgyűlési képviselőválasztójogának igazolása.

23800/1939. I. M. sz. A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939:IV. t.-c. 9. §-ában foglalt rendelkezések következtében az ügyvédi kamarák tekintetében szükséges részletes szabályok.

4434/1939. H. M., I. M. sz. A honvéd igazságügyi hatóságok kiadványainak kézbesítésére vonatkozó rendelkezések módosítása.

5260/1939. M. E. sz. A visszacsatolt felvidéki területen az öröklésre vonatkozó jogszabályok hatályának kiterjesztése.

86704/1939. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényűzési és az általános forgalmi adó megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Magyar Jogi Szemle. (XX. évf. 5. és 6. számok.) Az igen megfigyelt számú jogi szaklapok sorában az egyik legkomolyabb organum május és június havi számában változatos jogi kérdésekről irtak cikkeket Schuster Rudolf dr., Hadzsega Illés dr., Zemplényi Elemér dr., Zobel István dr., Richter Béla dr., Molnár Pál dr., ifj. Karafiáth Jenő dr., Rigó Ernő dr. és Tóth György dr., aki is „A státus perekkel kapcsolatos problémák“ című értékes cikkében rá mutatott arra, hogy a mindig kiszámíthatatlan élet több oly problémát vet fel, amelyekre a lételes jogszabályok határozott utasítást nem tartalmaznak, de amelyek megoldásra várnak. Ilyen eset az, hogy az utólagos házassággal törvényesített gyermek saját törvényességét megtámadhatja-e. Ezzel kapcsolatban foglalkozni kell azzal a kérdéssel, hogy fenntartható-e a Kúria által kifejlesztett az a jogszabály, hogy a gyermek törvényes származását egyedül a férj van jogosítva megtámadni. Az igazság eszméivel nem volna összeegyeztethető, hogy amit harmadik személyek a gyermekre nézve a vagyoni jogi és örökösödési perben érvényesíthetnek, ugyanazt a gyermek kiskorúsága idején gyámhatósági jóváhagyással, nagykorúsága esetén ő maga a státus perben ne érvényesíthesse. A részletkérdések tekintetében arra utal a cikkíró, hogy azok még messze menő fejtegetések tárgyátul szolgálhatnak, azonban ezúttal az elvi állásfoglalás lehetőségére kívánt rámutatni s utalt annak kívánatos voltára, hogy az alsóbíróságok a kérdés bírói eldöntése előtt ne zárkózzanak el, hogy a Kúriának is legyen alkalmja a kérdésben érdemben álláspontját kifejteni. — Mind két számban a Szemle, Kritikai Szemle, Előadások és Irodalom rovatok változatos közleményeit találhatjuk s ezek között részletes beszámolót a Magyar Jogi Szemle szerkesztőbizottsága által Kassán rendezett előadás sorozatokról, amelyben résztvettek Angyal Pál dr., Kuncz Ödön dr., Magyar Zoltán dr., Balás P. Elemér dr., egyetemi tanárok, Kausser Lipót dr. ügyvéd és Nagy Dezső Bálint dr. közigazgatási bíró. Részletesen ismerteti továbbá a júniusi szám Vladár Gábor kúriai tanácselnöknek „a törvény előkészítés tudományos jelentősége“ címen a Magyar Tudományos Akadémiában tartott kimagasló értékű székfoglaló előadását.

Deutsche Notar-Zeitschrift (39. évfolyam 6. szám.) A birodalmi közjegyzői kamara hivatalos közleményeit hozza a szám első helyén, majd tudósítást a Lipésében május hóban megtartott német jogásznapról s ezzel kapcsolatosan a birodalmi közjegyző csoport üléséről. Ezek egyikén a május 19-én Heckemann dr. igazságügyi tanácsos és weimari közjegyző „A német közjegyző a változó időkben“ címen tartott egy igen érdekes, történelmi háttérű előadást. Smolla borszlói közjegyző, Dr. Hopp felső-tartományi bírósági tanácsos, Hornig igazságügyminiszteri tanácsos cikkeit, különböző jogi kérdések megbeszéléseit, bírósági gyakorlatból jogeseteket, folyóirat és könyvszemlét hoz még ez a szám.

Magyar Törvénykezés. (XIII. évf. 320—321. számok.) A minisztérium 5260., 5270., 5600., 5420., 5840., 5900., 5930. és a belügyminiszter 269.900/1939. számú rendeleteit teljes szövegükben, a bírói gyakorlatból

szakok szerint csoportosítva bő anyagot, a Fórum és a Szerkesztő postája című rovatokban különböző közleményeket hoznak ennek a folyóiratnak június havában megjelent számai.

A magánvégredeleti tanuk relatív tanuságai képességei. Ezen a címen a Polgári Jog című folyóirat 1939. évi 6. számában *Hirkó* Boldizsár dr. irt a közjegyzői gyakorlatot közelről érintő értékes tanulmányt, amelyet éppen e vonatkozásaira tekintettel indokoltunk találtunk e közlőny hasábjain is közreadni.

Illetékügyi Közlöny. (XIV. évfolyam 6. szám.) Ki kaphat szegénységi bizonyítványt címen Takács József, Az ingatlan végrehajtási zárlat alatt keletkezett köztartozások elszámolása címen Szabó Nándor, A beruházási hozzájárulás mint hagyatéki teher címen Enyedi Béla irtak ebbe a számba cikkeket. Az utóbbi cikk határozott állást foglal ebben a kérdésben akként, hogy a *beruházási hozzájárulás még ki nem fizetett része a hagyatékokból feltétlenül levonandó.* A szám további tartalmaként a rendes rovatok közleményei szerepelnek.

Joggyakorlat.*

Magánjog

68. Az *özvegyi jognak* bírói ítélettel történt *korlátozása* kihat a korlátozást kérő leszármazó minden jogutódára, tehát úgy a törvényes, mint végredeleti örökösire is. Téves tehát az az álláspont, hogy az özvegyi jognak az örökbecfogadott gyermek javára az előző perben történt korlátozása hatályát veszítette annak folytán, hogy a korlátozás kérésére jogosult örökbecfogadott gyermek a korlátozás megtörténte után leszármazó és házastárs hátrahagyása nélkül meghalt. (K. P. I. 5183/1938.).

69. A *szerződő felektől megkívánható a kölcsönös érdekek méltányos tiszteletben tartása*, valamint az, hogy az egyik fél jogával a másik fél érdekeit is figyelembe véve úgy éljen, hogy azzal annak indokolatlan vagyoni hátrányt ne okozzon (K. P. V. 358/1939.).

70. A leszármazók és felmenők hátrahagyása nélkül, de há-

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“ és a „Magyar Jogi Szemle“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékügyi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

zastárs hátrahagyásával elhalt örökhagyó hagyatékára *oldalági örökösödés* címén igényt érvényesítő felperes az örökhagyó végrendeletének megtámadására csak akkor jogosult, ha a felperest örökhagyó után végrendelet nem létében törvényes oldalági örökösödés illetné meg annak következtében, hogy a vagyon az örökhagyóra a felperessel közös törzselődről ingyenesen háramlott s ezen az alapon a felperes az örökhagyónak legközelebbi vérrokona. (K. P. I. 902/1939.).

71. *A magánjogi törvénykönyv javaslatának a közvégrendelet tételére vonatkozó szabályait, minthogy ezt a kérdést az 1874: XXXV. t.-c. ma is hatályban levő rendelkezései szabályozzák, a bírói gyakorlat nem alkalmazza.* — Következésképpen a felebbezési bíróságnak azt a döntését, hogy az örökhagyó közvégrendeletét a közjegyzői peesét hiánya miatt érvénytelennek nyilvánította, az I. rendű alperes azon az alapon, hogy a magánjogi törvénykönyv javaslata a közjegyző hivatalos peesétjének az alkalmazását nem írja elő, sikeresen nem támadhatja. — Egyébként a felebbezési bíróság idevonatkozó döntése megfelel az anyagi jognak, mert a *közjegyzői okiratnak a közjegyzői peeséttel való ellátása az 1874: XXXV. t.-c. 79. §-ának g) pontja szerint olyan érvényességi kellék, amelynek hiányában az okirat a 68. §. 2-ik bekezdése szerint közokirat erejével nem bír.* — Az örökhagyó írásbeli magánvégrendeletét a felebbezési bíróság azért nyilvánította érvénytelennek, mert az nem felel meg az 1876. évi XVI. t.-c. 5. §-ában előírt annak a követelménynek, hogy a tanúknak magán az okiraton kell igazolniuk, hogy a végrendelező az ő együttes jelenlétükben jelentette ki, hogy az okirat az ő végrendeletét tartalmazza és azt előtük írta alá. — Téves az I. rendű alperesnek az a jogi álláspontja, hogy a végrendelet szövegében foglalt az a kijelentés, hogy „ezen végrendelezésem négy tanú előtt felolvasztatott és hitelesített“, a törvényben előírt tanúsítási záradékol pótolja, mert ha a végrendeletnek azt a kitételét, hogy „ezen végrendelezésem négy tanú előtt felolvasztatott“ a végrendelet érvényességének a fenntartása érdekében (favor testamenti) akként lehet és kell is magyarázni, hogy az okiratnak végrendeletül elismerése a négy tanú együttes jelenlétében az örökhagyó részéről megtörtént és az a végrendeletben igazolva is van, a „hitelesített“ kifejezés ellenben már kétséget hagy fenn aziránt, hogy az a végrendeletnek az örökhagyó, vagy a tanúk részéről történt aláírására vonatkozik-e és így annak az 1876:XVI. t.-c. 5. §-ában megkívánt olyan értelmet tulajdonítani, hogy a végrendeletnek az

örökhagyó részéről történt aláírását kétségtelenül igazolja, nem lehet. — Megemlíti a kir. Kúria, hogy a tanúsítási záradék hiányosságával kapcsolatban a felperesnek azt az álláspontját, hogy a végrendelet fentebb idézett kijelentéséből hiányzik a tanúk által igazolása az együtteségnek is, nem találta alaposnak, mert a négy tanú „előtt“ kifejezés azt jelenti, hogy a végrendelezés a tanúk előtt, tehát együttes jelenlétükben történt. (K. P. I. 3555/1938.).

72. A házasság alatt keletkezett tartozások közös tartozásoknak vélelmezendők s éppen úgy, mint a házasság alatt szerzett vagyon *közszerzeménynek*. — A házasság alatt eladott *különvagyon* megtérítése független attól, hogy annak ellenértéke a hagyatékban készpénzben meg van-e, mert a vételárnak felhasználása általában véve a hiányzó különvagyon pótlásának szükségén nem változtat, valamint független a megosztás alá eső közszerzemény mennyiségétől is, mert a közszerzemény fele külön vagyonan felül illeti meg a házastársat. — A különvagyon jövedelme a közszerzemény javára esik, ennek megfelelően viszont a különvagyonnak jövedelméből fedezendő a rendes évi terhei, adói a közszerzeményi vagyon terhére esnek. — Az egész gazdasági évről eső jövedelemnek az örökhagyó haláláig eltelt évrésznél megfelelő része mint a házasság tartamára eső rész a közszerzeményhez számítandó és az özvegyet csak az özvegyi jogának időtartamára eső jövedelmi rész illeti meg. (K. P. I. 3433/1938.).

73. *A közeli rokonok között létesült vagyonátruházások a köteles részre jogosult örökösökkel szemben ingyenesnek vélelmezendők s az ügyletekről készült okiratoknak az ellenértékek kifizetését igazoló tartalma, sőt a pénz átadásának bizonyítása a visszteher valóságos kikötésének és szolgáltatásának megállapításához nem elegendő, hanem az ügylet visszterhes voltát vitató fél az ellenérték valóságos kifizetését, tehát nemcsak annak átadását, hanem azt is bizonyítani tartozik, hogy a vagyon megszerzője a magáéból teljesített, vagyis ellenérték fizetésére megfelelő vagyoni ereje volt.* (K. P. I. 3810/1938.).

74. *Az utólagos házassággal törvényesített gyermek* nemcsak abból a vagyonból követelhet *köteles részt*, amelyet a szülője az ő születése után ruházott át ingyenesen a törvényes házasságból származott gyermekeire, hanem a törvényesített gyermek születését megelőzően ily módon átruházott vagyonból is. (K. P. I. 4821/1938.).

75. A végrendelet rendelkezéseiből nyilvánvaló, hogy *örök-hagyó a végrendeletben megnevezett család tagjainak segélyezését a végrendeleti örökös belátására bízta* s így a családtagoknak segélyezésre vonatkozó követelési jogát kizárta. Ha tehát megállapítható volna az is, hogy a felperesként fellépő fél a segélyezendőknél a végrendeletben megállapítottak köréhez tartozik, a keresetnek peres úton kényszeríthető követelési jog hiányában akkor sincs alapja. (K. P. I. 942/1939.).

76. Anyagi jogszabály szerint *a házasság jogi fennállása alatt született gyermek törvényes származásának vélelmezendő*. Ezzel a vélelemmel szemben azonban törvénytelen származásának tekintendő a gyermek, ha a férj bizonyítja, hogy a gyermek fogamzása szempontjából irányadó vélelmi idő alatt közte és a gyermek anyja között a nem érintkezés lehetősége ki volt zárva. Kizártnak mutatkozik ez a lehetőség, ha fent említett vélelmi idő alatt egymástól távol más-más községben tartózkodtak. Ilyen esetben a gyermek törvénytelen származásának a megállapítása iránt a férj által indított perben az ellenérdekű felekre, vagyis az anyára és a gyermekre hárul annak a bizonyítása, hogy a férj a vélelmi idő alatt járt-e az anya tartózkodási helyén s találkozott-e vele. (K. P. III. 5598/1938.).

77. A túlélő házastársnak a *közös végrendelet* tárgyát képező vagyona vonatkozólag kötött visszterhes szerződését is meg lehet támadni és annak folytán az ügylet a szerzővel szemben hatálytalanná válik, ha a közös végrendelet végrendeleti örökös az elidegenítési szerződéssel kijátszani célozta és az elidegenítő félnek erről a kijátszási szándékáról a szerző tudott. — Azt, hogy a közös végrendelet viszonyos-e a benne foglalt rendelkezéseknek egymással való összefüggéséből kell megállapítani s ebből a szempontból közömbös, hogy a közösen végrendeletzők végrendeletüket viszonyosnak nyilvánították-e. (K. P. I. 5735/1938.).

78. A gyászruha beszerzésével felmerült kiadás a temetési költség azonos elbírálása alá eső kegyeleti költségnek, tehát *hagyatéki tehernek* tekintendő. (K. P. I. 4495/1938.).

79. Örök-hagyó végrendeletében annak 4.) pontjaként foglalt ezt a nyilatkozatát „végrendeletemet jogerősnek és megmásíthatatlannak nyilvánítom és tartom, amely az alólírott négy tanú előtt felolvastatott és aláíratott“ a felebbezési bíróság helyesen értelmezi akként, hogy ebben *örök-hagyó csak a végrendeletnek a tanúk előtt leendő aláírására vonatkozó szándékát juttatta kifejezésre, nem pedig a már megtörtént aláírásról tett kijelentést*.

A végrendelet érvényes vagy érvénytelen volta szempontjából azonban nem az a perdöntő kérdés, hogy magának a végrendeletnek szövege és az örök-hagyónak abban foglalt nyilatkozata tanúsítja-e a törvényben megszabott alakosságok megtartását, vagy nem, hanem az, hogy a tanúknak az okiratra vezetett írásbeli nyilatkozata magában foglalja-e annak a tanúsítását. A végrendeleti tanúk a végrendeletet „előttünk“ szó reávezetésével látták el aláírásukkal. Valamely okiratnak az ügyleti tanúk részéről ilyen módon való aláírása az élet közönséges felfogása szerint is azt juttatja kifejezésre, hogy az okiratot az azt kiállító fél a tanúk előtt azoknak együttes jelenlétében írta alá, vagy már általa önkézzel aláírtak ugyancsak a tanúk előtt elismerte. Nincsen ok arra, hogy a végrendelet esetében a végrendeleti tanúk nyilatkozata ettől eltérően értelmeztessék és a közönséges felfogással egyezően a bírói gyakorlat is alkalmasnak tekinti az írásbeli magánvégrendeletre a tanúk által az említett szövegezéssel reávezetett nyilatkozatot annak tanúsítására, hogy a végrendeletző a tanúk előtt írta alá, vagy ismerte el általa korábban sajátkezűleg aláírtak végrendeletét. A bírói gyakorlat szerint olyan esetben, amikor maga a végrendeletző a végrendelet szövegében végakaratának a kijelentése után tüzetesen felsorolt alakszerűségek megtartását tanúsító nyilatkozatokat tett és ezt követően látták el a végrendeleti tanúk az okiratot záradékkal és aláírásukkal, vélelmezni kell, hogy a tanúk a végrendeletzőnek a végrendelet szövegében foglalt nyilatkozatát ismerték és azt a végrendeletre vezetett záradék aláírásával magukévá tették: azért a végrendelet szövegében ekként felsorolt alakszerűségek megtartását a tanúk által az 1876:XVI. t.-c. 5. §-ában foglalt rendelkezéseknek megfelelően magával az okirattal igazoltnak kell tekinteni akkor is, ha a tanúk által aláírt záradék a végrendeletzőnek magában a végrendeletben az alakszerűségek megtartására tett kijelentését nem ismétli meg. Ez okból örök-hagyó végrendeletét nem lehet érvénytelennek tekinteni azért, hogy az alakszerűség megtartása magán az okiraton nem igazoltatott. A Kúria a fenti álláspontja kifejtése után a másodbírósági ítéletet feloldta annak tisztázása végett, hogy a végrendeletző a tanúk előtt valóban aláírta-e az okiratot, illetve, hogy csak a két tanú által láttamozott végrendeletet az örök-hagyó egész terjedelmében saját maga írta-e. (K. P. 976/1939.).

Illetékjog

15. Élők közötti ingó ajándékozás után, vagyónátruházási (ajándékozási) illetéket lehet követelni akkor is, amikor az ajándékozás az 1920:XXXIV. t. c. életbeléptetése előtt okirat kiállítása nélkül történt, s csak az említett törvény életbeléptetése után készült olyan okirat, amely e törvény 89. §. (2) bekezdésének harmadik mondata értelmében az ajándékozásról is kiállított okiratnak tekintendő. (319. számú jogegységi megállapodás.).

16. Okirat-másolat alapján akkor is lehet illetéket követelni, ha a másolat nem tartalmaz aláírást, feltéve, hogy a másolatot felhasználó elismerte, hogy az okirat eredetije alá van írva. (Közig. bir. P. 6301/1938.).

17. 1. Az a körülmény, hogy a felfüggesztő feltétel mellett kötött okirati illeték alá eső jogügylet illetékének nyilvántartásba vételét nem kérték és az illetéket önként befizették, az illeték visszatérítésének megtagadására jogos alapul nem szolgálhat. 2. A közvetlen illetékfizetés (5100—1931. M. E. számú rendelet 62. §.) nem kötelező, ha az illeték befizetését az illetékszabályok 138. §-ának c) pontja értelmében függőben kell tartani. (Közig. bir. P. 15.708/1937.).

18. Az örökhaszonbérleti jog megszerzése illetékjogilag egyenlő értékű a tulajdonjog megszerzésével. (Közig. bir. 5535/1937. P.).

19. Az ingatlanvételi illeték törlendő akkor is, ha a földművelésügyi miniszter elővásárlási jogával a tulajdonjognak a bekebelezése és a birtokbavétel után élt. (Közig. bir. 14.192/1938. P.).

20. Nincs helye ajándékozási illeték követelésének az olyan megállapodás után, amely szerint a szerződő felek a gazdasági romlás következtében beállt értéksökkenésre tekintettel a hátralékos vételárat csökkentik. (Közig. bir. 16296/1936. P.).

21. Az a körülmény, hogy az okiraton felragasztott bélyeg nem gépirással, — mint az okirat, — hanem kézírással van átírva, egymagában nem bizonyíték az illetéknek az okirat kiállítása után történt lerovására. (Közig. bir. 16296/1936.).

22. A hagyomány illetékmentességének elbírálásánál nem az az irányadó, hogy a hagyományos a hagyományt milyen célra fordítja, hanem az, hogy az örökhatyó azt milyen célra rendelte. (Közig. bir. 15607/1936. P.).

23. Ha a leltározást az örökhatyó hitelezője kérte, a leltári illetéktől ő felelős. (Közig. bir. 11370/1936. P.).

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Ha a hagyatéki tárgyaláson az összes érdekeltek egyértelműen kérik bizonyos leltározott vagyontárgyaknak a vagyonállagból való kihagyását, ezeknek a vagyontárgyaknak értéke a közjegyzői díj felszámításánál figyelembe nem vehető. Ha egyik örökös állítja, a másik tagadja bizonyos vagyontárgyaknak a hagyatékhöz való tartozását, a megfelelő díj a körülbelül általánosnak nevezhető bírói gyakorlat szerint annak az örökösnek terhére állapítandó meg, aki a vagyontárgy hagyatéki minőségét állítja. — A közszerzeménnyel kapcsolatos díjkérdések tekintetében utalunk e közlöny 1938. évfolyam 159. és 264. lapjain foglalt közleményekre, amelyek ellentétes bírói gyakorlatot igazolnak. — A hozomány hagyatéki teherként veendő számításba s mint ilyen a díj számítása szempontjából jelentőséggel nem bír.

B. G. Az egyik hagyatéki bíróság részéről újabban bevezetett azt a gyakorlatot, hogy ha a közjegyző a díjmegállapítás ellen felfolyamodással él, azt annyi példányban kívánja beadatni, ahány érdekelt fél van a hagyatéki ügyben, vagyis ha pl. 10 örökös van, ami nem is ritkaság, 11 felfolyamodási példányt követel (egyet a bíróság részére); helyesnek és megfelelő jogalappal bírónak sehogysem tarthatjuk. A közjegyző a hagyatéki ügyekben, mint bírói megbízott jár el, neki ellenfelei nincsenek s így felfolyamodását különösen ily irányú törvényes rendelkezés hiányában csupán egy példányban kell véleményünk szerint beadnia.

T. I. Az 1938:XIX. t.-c. 214. §-a Budapest székesfővárosban a törvényhatósági bizottsági tagok választásánál az 1930:XVIII. t.-c. 17. §-a vonatkozó rendelkezései alapján a nem túlságosan szerencsésen bevezetett ú.n. boletta rendszer hatályon kívül helyezésével az ajánlók aláírására vonatkozólag — a képviselőválasztási ajánlásoknak megfelelően — érvényességi kellekként az aláírások közjegyzői, járásbírói, vagy polgármesteri, illetve a részéről megbízott tisztviselői hitelesítését írja elő. A hitelesítés a közjegyző előtt illeték, de nem díjmentes. Az érvényes ajánláshoz minden választókerületben, ami az 1930:XVIII. t.-c. 16. §. 3. bekezdése szerint azonos a közigazgatási kerületekkel, vagyis a választókerületek száma is 14,300, az illető kerületben lakó törvényhatósági választó hitelesített sajátkezű aláírása szükséges. Az 1934:XII. t.-c. 28. §. 4. bekezdése szerint a törvényhatósági bizottság választott tagjainak megbízatása a megalakulás évének első napjától számított 6-ik év végéig tart. A legutóbbi választás 1935-ben volt s így a választott tagok megbízatása 1940. év végén jár

le, ami természetesen nem jelenti azt, hogy a választás is ennek megfelelő időben lesz.

A. A. Nagyobb nyilvánosság okából a beküldött bírói határozat vonatkozó részletét az alábbiakban közöljük: „A 44987/1892. I. M. sz. rendelet 6. §-a s az ennek kiegészítése tárgyában hozott 21712/1935. I. M. sz. rendelet a telekkönyvileg bekebelezett özvegyi jog törlését csak a jogosított halálától számított egy év elteltével teszik lehetővé, de ezen egy év múltán is csak abban az esetben, ha a bejegyzett jogból származó követelés iránt indított per telekkönyvileg feljegyezve nincs, — amiből nyilvánvaló, hogy a törvényhozónak az volt a szándéka, miszerint eddig az ideig a dolog hasznai — még a tulajdonos érdekeinek háttérbe szorításával is — az ingatlan özvegyi jogon haszonélvezeti jogosultját terhelő tartozások rendezésére fordíttassanak.“ Az hogy a haszonélvezeti jog, mint személyes szolgálat a jogosított halálával nyomban megszűnik, olyan elemi jogi kérdés, amelyet feleslegesnek tartunk utalásokkal igazolni. Elő kell venni bármelyik magánjogi tankönyvet, erre vonatkozólag azokban mást, mint a fenti álláspontot találni nem lehet. A 44987/1892. és a 21712/1935. I. M. számú rendeletek távolról sem akarták a fenti jogszabályt megváltoztatni s csak a szolgálat jogosítottja és az ingatlan tulajdonos, valamint hitelezők formális érdekvédelme szempontjából állapítanak meg bizonyos határidőt, anélkül azonban, hogy a szolgálat megszűnésének időpontját meghosszabítani akarták volna. A haszonélvezet tárgya ingatlan jövedelmei a haszonélvező halálának napjáig illetik az örököseit, ettől kezdve pedig minden ellenkező, azonban nem helytálló, bírói döntés ellenére is az ingatlan tulajdonosát.

B. I. Közlése szerint a halálesetfelvételen a külföldön tartózkodó kiskorú örökös születési helyét és idejét pontosan kitüntették. Az árvaszék, ahová az iratokat az örökösödési eljárás rendjén beterjesztették, felhívta az érdekelt örökösöket, hogy a kiskorú születési anyakönyvi kivonatát mutassák be, vagy születési adatait egyéb hitelt érdemlő adatokkal igazolják. Véleményünk szerint a halálesetfelvételnek, mint közokiratnak, elég hitelt érdemlő adatnak kell lennie, sőt a születési anyakönyvi kivonaton kívül egy a születési adatokat is magában foglaló közokiratnál hitelesebb igazolást nem is igen lehet elképzelni. A gyámhatóság tehát a közölt intézkedésével — különösen, mert külföldről beszerzendő okiratról van szó — indokolatlan lelkiismeretfességgel kívánt eljárni, ami természetesen az eljárás befejezésének késleltetésére kétségtelenül alkalmas.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állasközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössi Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.